

629. Nowe stanowiska motyli (Lepidoptera) w województwie podlaskim

New records of butterflies and moths in the Province of Podlasie

KEY WORDS: Lepidoptera, Sesiidae, Yponomeutoidea, Hesperidae, Lycaenidae, Nymphalidae, new records, Province Podlasie, E Poland.

Niniejsze doniesienie ma na celu uzupełnienie wiedzy na temat fauny motyli z terenu województwa podlaskiego.

Synanthedon myopaeformis (BORKHAUSEN, 1789) [Sesiidae]

– Podlasie, Wysoczyzna Drohiczyńska, Siemiatycze (FD21): 28 VI 2011, 4♂♂; 29 VI 2011, 1♂; 11 VII 2011, 2♂♂.

Osobniki zwabione do feromonu myop lub tip umieszczonych w samolówce. Lot odbywał się przy słonecznej i wietrznej pogodzie, ok. godz. 9.30. Wykazany dotychczas z Puszczy Białowieskiej, jednak stwierdzenie opierało się o znalezione egzuwia.

Ypsolopha horridella (TREITSCHKE, 1835) [Yponomeutoidea]

– Podlasie, Wysoczyzna Drohiczyńska, Siemiatycze (FD21) 04 VIII 2008 – 1 ex.

Motyła zauważono w przydomowym sadzie na pniu rośliny żywicielskiej *Malus sp.* Gatunek nie został uwzględniony w spisie dla woj. podlaskiego.

Pyrgus carthami (HÜBNER, 1813) [Hesperidae]

– Podlasie, Podlaski Przełom Bugu: Mielnik-Przedmieście (FC39), 6 VII 2006, 1 ex., Drohiczyn (FD10): 1 VI 2002, 1ex.; 23 VI 2003, 2 exx., Zajęczniki (FD10), 27 VI 1999, 1 ex., Ogrodniki (FD20), 3 VII 2006, 3♂♂, 1♀.

Motyl ściśle związany z murawami napiaskowymi oraz suchymi łąkami. Przeważnie spotyka się pojedyncze osobniki, jedynie na stanowisku Ogrodniki zauważono 1 samicę siedzącą na suchej części rośliny zielnej ok. 15 cm nad ziemią i latające przy niej 3 samce. Zaobserwowano, że motyle chętnie siadają na niezadarnionym piasku, co mocno utrudniło ich wypatrzenie w terenie.

Z uwagi na szybkie zmiany w środowisku występowania gatunku, głównie postępującą sukcesję roślinności, należy przyjąć, że nadbużańska populacja może być narażona na wyginięcie. W celach ochronnych należałoby wytypować miejsca rokujące przetrwanie gatunku zarówno po stronie województwa podlaskiego jak i mazowieckiego oraz podjąć działania ochronne prowadzące do utrzymania tych środowisk. Wstępne pilotażowe zabiegi ochronne muraw napiaskowych polegające na ekstensywnym wypasie owcy rasy świniarka prowadzono w Rezerwacie Przyrody „Kózki”. Motyl nie został ujęty na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce oraz w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Pyrgus serratulae (RAMBUR, 1839) [Hesperidae]

– Podlasie, Podlaski Przełom Bugu, Zajęczniki (FD10): 30 V 1999, 1ex., 1 VI 2002, 1 ex.

Motyl spotykany pojedynczo. Osobniki odłowiono w locie na ciepłolubnych murawach. Z roślin pokarmowych gąsienicy podawanych w literaturze na obszarze obserwacji występuje pięciornik piaskowy *Potentilla arenaria* BORKH. i rozłogowy *Potentilla reptans* L. Dotychczas gatunek nie został odnotowany na terenie województwa podlaskiego.

Lycaena helle (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775) [Lycaenidae]

- Podlasie, Podlaski Przełom Bugu, Niemirów (FC49), 8 V 2003, kilka okazów, Sutno (FC49): 11 VII 2002, kilka okazów, 9 V 2003, kilka okazów, 19 VII 2003, 1 ex., 1 VIII 2008, 1 ex.

Motyle obserwowane na wilgotnych łąkach, głównie w pobliżu niewielkich zadrzewień wierzbowo-olchowych gdzie obserwowano do kilku osobników. Na otwartych przestrzeniach widywany pojedynczo. Nie został dotychczas wykazany w dolinie Bugu po stronie województwa podlaskiego.

Phengaris teleius (BERGSTRÄSSER, 1779) [Lycaenidae]

- Podlasie, Podlaski Przełom Bugu, Sutno (FC49): 19 VII 2002, 1 ex., 1 VIII 2008, 15 exx.

Stanowisko zasługuje na szczególną uwagę ze względu na znaczne oddalenie poza zwartą granicę zasięgu przebiegającą przez Polskę. Miejsce występowania pokrywa się ściśle z występowaniem rośliny pokarmowej. Istnieje prawdopodobieństwo, że gatunku można również spodziewać się w okolicach wsi Turna Mała i Słochy Annopolskie gdzie według Atlasu Geobotanicznego Doliny Bugu znajduje się największe skupisko *Sanguisorba officinalis* L. po stronie województwa podlaskiego.

Euphydryas aurinia (ROTTEMBURG, 1775) [Nymphalidae]

- Podlasie, Wysoczyzna Drohiczyńska: Tokary (FD50) 27 V 2000, 10 exx., Milejczyce (FD42), 27 V 2000, kilka okazów.

Na pierwszym stanowisku (Tokary) motyle obserwowano na wilgotnej łące, która graniczyła z niewielkim pastwiskiem oraz z zalesieniem. Drugie stanowisko (Milejczyce), stanowiła nie użytkowana sucha łąka, porośnięta częściowo kilkuletnimi sosnami oraz brzożami, granicząca z terenami upraw rolnych jak i innymi łąkami. Z uwagi, że gatunek silnie związany jest z wilgotnymi obszarami, a osobniki rzadko opuszczają dany teren, obserwowane motyle prawdopodobnie mogły odbywać lot dyspersyjny lub poszukiwały roślin nektarodajnych. Lot motyli na obydwu stanowiskach był dosyć powolny. Monitoring tych miejsc nigdy później nie został przeprowadzony. Z uwagi na opracowany program ochrony gatunku w Polsce, wydaje się zasadne rozważenie ponownej penetracji tych stanowisk celem potwierdzenia ich występowania oraz oszacowania liczebności. W przypadku stwierdzenia, iż wielkości danych populacji rokują ich przetrwanie, należałoby podjąć kroki ochronny czynnej z wykorzystaniem programu rolno-środowiskowego.

Ponadto stanowiska *P. carthami*, *P. serratulae*, *L. helle* i *P. teleius* znajdują się w dolinie rzeki Bug na terenie obszaru Natura 2000 – PLB140001 Dolina Dolnego Bugu.

Dziękuję Panu Prof. dr hab. Jarosławowi BUSZKO za oznaczenie i weryfikację oznaczenia *P. serratulae*.

Sebastian ŁUCZKOWSKI, Starogard Gdański